

Eangalsgiela oahppoplána ohppiide geain lea

mearkagiella

Dette er en nordsamisk oversettelse av den fastsatte læreplanteksten.
Læreplanen er fastsatt på dárogiella.

Máhttodepartemeanta mearridan láhkaásahussan 15.11.2019

Gusto 01.08.2020 rájes

Gusto 31.12.2024 rádjái

Utgått

Fága birra

Fága relevánsa ja guovddáš árvvut

Eangalsgiella ohppiide geain lea mearkagiella, lea kulturáddejumi, gulahallama, oahppahábmema ja

identitehtaovdáneami guovddáš fága. Fága galgá addit ohppiide vuodu gulahallat earáiguin báikkálaččat ja

globálalaččat, beroškeahhtá kultuvrralaš ja gielalaš duogážis. Eangalsgiella galgá leat mielde ovddideamen

ohppiid kultuvrraidgaskasaš áddejumi iešguđetlágan eallinvugiin, jurddašinvugiin ja gulahallanmáliin. Fága

galgá ráhkkanahhtit ohppiid ohppui ja servodat- ja bargoeallimii mii gáibida eangalsgiel gelbbolašvuoda

lohkamis, čállimis ja njuolgo gulahallamis, juogo oktii čalmmiid gulahallamis seamma lanjas dahje teknologija

bokte, áinnas iešguđetlágan modalitehtain.

Buot fágat galget leat mielde duohtandahkamin oahpahusa árvovuodu. Bargadettiin fágain galget buot

oahppit šaddat oadjebas eangalsgielhállin vai sii sáhttet geavahit eangalsgiela oahppat, gulahallat ja

oahpásmuvvat earáide. Máhtu hállangielagiid ja mearkagielagiid giela, gulahallandábiid, eallinvugiid,

jurddašinvugiid ja servodatdilálašvuodaid birra ja suokkardeaddji lahkoneapmi daidda rahpá ođđa

perspektiivvaid máilbmái ja alcceseamet. Eangalsgiella galgá leat mielde ovddideamen ohppiid áddejumi das

ahte sin oaidnu máilbmái lea sorjavaš kultuvrras. Dat sáhtta addit eanet vugiid dulkot máilmmi, boktit

diehtoáŋgirvuoda ja beroštumi ja leat mielde eastadeamen ovdagáttuid. Oahppit galget beassat vásihit ahte olu

gielaid máhttin lea resursa skuvllas ja servodagas. Eangalsgiela oahppoplána ja eangalsgiela oahppoplána

ohppiide geat geavahit mearkagiela, leat ovttárvosaččat.

Guovddášelemeanttat

Gulahallan

Gulahallan mearkkaša duddjot oaivila gielain ja máhttit geavahit giela formálalaš ja eahpeformálalaš

oktavuođain. Oahppit galget geavahit iešguđetlágan giellamodalitehtaid ja heivvolaš strategijaid gulahallat

iešguđetlágan oktavuođain ja go geavahit iešguđetlágan mediaid ja gállduid. Oahppit galget beassat vásihit,

geavahit ja suokkardit giela álggu rájes jo. Oahpahus galgá láchcit dili nu, ahte oahppit besset geavahit

dáidduideaset ja ovttasdoaimmat autenttalaš ja praktihkalaš dilálašvuodain mat leat heivehuvvon ovttaskas

oahppi gullanfunkšuvdnii ja dárbbuide.

Giellaoahpahallan

Giellaoahpahallan mearkkaša ovdánahttit gielladihtomielalášvuoda ja máhttu eangalsgiela birra vuogádahkan ja

máhttit geavahit giellaoahppanstrategijaid. Máhttu das mo giellajienat, mearka-/sátneriggodat ja sátne- ja

cealkkastruktuvrrat ja teakstastruktuvrrat geavahuvvojit addet ohppiide välljenmuniid ja vejolašvuodaid

gulahallat ja ovttasdoaimmat. Giellaoahpahallan mearkkaša oaidnit oktavuođaid gaskal eangalsgiela ja eará

gielaid maid oahppit máhttet, ja áddet mo eangalsgiella lea huksejuvvon.

Deaivvadeapmi eangalsgiel teavsttaiguin

Giellaoahpahallan dáhpáhuvvá go deaivvada eangalsgiel teavsttaiguin. Teakstadoaba geavahuvvo viiddes

mearkkašumis: hállangielalaš, mearkagielalaš ja čálalaš, deaddiluvvon ja digitála, gráfalaš ja dáiddalaš,

formálalaš ja eahpeformálalaš, čáppagirjjálaš ja áššeteavsttat, dálááiggis ja vássánáiggis. Teavsttain sáhttet

leat čála, mearkkat, govat, tevnnegat, gráfat, logut ja eará ovdanbuktinvuogit mat leat ovtastuvvon deattuhit ja

gaskkustit sisdoalu. Go bargá eangalsgiel teavsttaiguin, de lea dat addimin ohppiide máhtu ja vásáhusaid

gielalaš ja kultuvrralaš girjáivuodas. Go reflektere iešguđetlágan eangalsgiel teavsttaid birra ja dulko ja

kritihkalaččat árvvoštallá daid, de galget oahppit háhkat giela ja máhtu kultuvrra ja servodaga birra, ja sii galget

ovdánahttit kultuvrraidgaskasaš gelbbolašvuoda máhttit vuhtii váldit iešguđetlágan eallinvugiid, jurddašinvugiid

ja gulahallandábiid. Oahppit galget oažžut vuodu áddet sihke hállangielalaš ja mearkagielalaš máilmmi iežaset

birra ja oaidnit iežaset identitehta mánnggagielalaš ja mánnggakultuvrralaš oktavuodas.

Giella ja teknologijja

Giella ja teknologijja mearkkaša ahte oahppit galget suokkardit ja oahppat maid vejolašvuodaid teknologijja

addá giellaoahpahallamii, ja mat ráddjehusat teknologijas leat. Teknologijja addá vejolašvuodaid deaivvadit

auteanttalaš teavsttaiguin, giellamodeallaiguin ja iešguđetlágan gulahallanarenain iešguđetlágan

giellamodalitehtaiguin ja suokkardit daid. Oahppit galget maddái oahppat ohcat dieđuid ja kritihkalaččat

árvvoštallat daid, ja sii galget oahppat geavahit teknologijja ja mediaid kreatiivvalaččat ja ulbmillaččat.

Fágaidrasttideaddji fáttát

Álbmotdearvvasvuoha ja eallimis birgen

Eangalsgielas ohppiide geain leat mearkagiella, álbmotdearvvasvuoda ja eallinhálddašeami fágaidrasttildeaddji

fáttás galget oahppit ovdánahttit dáidduid ovdanbuktit iežaset eangalsgillii. Dát addá vuodu máhttit ovdanbuktit

iežas dovdduid, jurdagiid, vásáhusaid ja oaiviliid. Oahpahus galgá addit ođđa perspektiivaid iešguđetlágan

jurddašnavugiide ja gulahallanmáliide, ja iežas ja earáid eallinvuohkáid ja eallindilálašvuhtii. Gieđahallat

dilálašvuodaid mat gáibidit giella- ja kulturgelbbolašvuoda addá ohppiide hálddašandovddu ja dagaha ahte

oahppit ovdánahttet positiivvalaš iešgova ja oadjebas identitehta mearkagielain, sihke bealjehemiid kultuvrras

ja majoritehtakultuvrras. Bargat fáttáin sáhtta nannet ohppiid dihtomielalašvuoda iežaset fysalaš ja psyhkalaš

dearvvasvuodas, ja addit sidjiide vejolašvuodaid dahkat vásttolaš eallinválljeumiid.

Demokratiija ja mielborgárvuohta

Eangalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella, demokratiija ja mielborgárvuoda fágaidrasttildeaddji fáttás

galget oahppit ovdánahttit áddejumi das ahte sin oaidnu máilbmái lea sorjavaš kultuvrras. Go oahppá

eangalsgiela, de sáhttet oahppit deaivvadit iešguđetlágan servodagaiguin ja kultuvrraiguin go gulahallet

earáiguin miehtá máilmmi, beroškeahtta gielalaš ja kultuvrralaš duogážis. Dat sáhtta addit eanet vugiid dulkot

máilmmi ja leat mielde boktimin diehtoáŋgirvuoda ja beroštumi ja leat mielde eastadeamen ovdagáttuid.

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat

Njálmmálaš gálggat eangalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella, leat duddjot oaivila dan bokte ahte áddet ja

ovdanbukta iežas aktiivvalaččat, ságastallat dulkka haga ja heivehit giela ulbmilii, vuostáiváldái ja dilálašvuhtii

ja válljet heivvolaš strategijaid. Dat mearkkaša searvat njuolggo gulahallamii iešguđet giellamodalitehtain iežas

dárbbuid ja preferánssaid vuodul ja teknologijja vehkiin. Dat sáhtta fátmastit hállangiela, mearkagiela,

čállingiela, guldaleami ja lohkama. Njálmmálaš gálggaid ovdánahttin dáhpáhuva praktihkalaš vásáhusaid

bokte ja geavahettiin giela eanet ahte eanet dárkileappot ja mánggabeallásaččat gitta dasa ahte mitalit

iešguđetlágan fáttaid birra, formálalaš ja eahpeformálalaš oktavuodain.

Máhttit čállit

Máhttit čállit eangalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella, lea máhttit ovdanbuktit ideaid ja oaiviliid áddehahti

ja ulbmillaš láhkai iešguđetlágan teavsttain, báhpáris ja digitálalaččat. Máhttit čállit lea sáhka plánet, hábmet ja

giedahallat teavsttaid mat mitalit, ja heivehit giela ulbmilii, vuostáiváldái ja dilálašvuhtii ja válljet heivvolaš

strategijaid. Čállingálggaid ovdánahttin eangalsgielas vuolga oahppamis ovttaskassániid dasa ahte čállit

iešguđetlágan oktilaš teavsttaid mat gaskkustit oaiviliid ja máhtu. Dat mearkkaša maddái geavahit

iešguđetlágan gállduid kritihkalaččat ja dárkilasti láhkai.

Máhttit lohkat

Máhttit lohkat eangalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella, lea áddet iešguđetlágan teavsttaid sisdoalu

báhpáris ja digitálalaččat ja reflekteret daid birra ja dat galgá leat mielde dagaheamen lohkanilu ja

giellaoahppama. Dat mearkkaša lohkat ja gávdnat dieđuid ovtastuvvon teavsttain main leat gilvaleaddji

sáttasánit ja geavahit lohkanstrategiijaid áddet njuolga ja eahpenjuolga dieđuid. Lohkangálggaid ovdánahttin

eangalsgielas vuolgá eksperimenteremis giellajienaiguin, stávvalminstariiguin ja stávvaliiguin dasa ahte lohkat

máŋggabealat ja kompleaksa teavsttaid njuovžilit ja áddejumiin ja eanet ahte eanet máhttit reflekteret

iešguđetlágan teavsttaid birra ja árvvoštallat daid kritihkalaččat.

Digitála gálggat

Digitála gálggat eangalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella, lea máhttit geavahit teknologija nannet

giellaoahpahallama, deaivvadit auteanttalaš giellamodeallaiguin ja ságastallanguimmiiguin ja háhkat

áigeguovdilis máhtu eangalsgielfágas. Dat mearkkaša kritihkalaččat ja reflekterejeaddji leat eangalsgiel digitála

ovdanbuktinvugiide ja gulahallamii earáiguin. Digitála gálggaid ovdánahttin eangalsgielas vuolgá

suokkardeamis giela dasa ahte máhttit ovttasdoaimat, čállit teavsttaid ja háhkat máhtu go čohkke, suokkarda

ja kritihkalaččat árvvoštallá iešguđetlágan eangalsgiel gálduid dieđuid.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan 2. ceahkki

Gealbomihttomearit 2. ceahki maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- geavahit teknologiiija vásihit giela auteanttalaš giellamodeallaid ja ságastallanguimmiid bokte
- suokkardit ja geavahit vuđolaš njálbmehámiid, giellajienaid ja stávvaliid sániin
- laktit giellajienaid bustávaide ja stávvalminstariidda ja bidjat bustávvejienaid sátnin
- suokkardit eangalsgiel alfabehta ja dovdát BSL ja ASL giehtaalfabehta stoahkamis ja lávlundoaimmain
- fuomášit dá báleamos sániid ja frásaid iešguđetlágan teavsttain
- jearahit ja vástidit álkes gažaldagaide, čuovvut álkes bagadusaid ja geavahit muhtun buorremenolaš dajahusaid
- searvat hárbhallon dialogaide ja spontána ságastallamiidda iežas dárbbuid ja dovdduid, árgabeaieallima ja beroštumiid birra
- fuomášit sániid mat leat oktasaččat eangalsgillii ja eará gielaide maid oahppi dovdá
- guldalit ja lohkat álkes teavsttaid sisdoalu, maddái govvaŋirjiid, ja ságastallat daid birra
- lohkat ja eksperimenteret čállit oahpes sániid, frásaid ja álkes cealkagiid
- háhkat mearkkaid/sániid ja kultuvrralaš máhtu eangalsgiel mánáidŋirjjálašvuoda ja mánáidkultuvrra bokte

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoda fágas. Oahppit čájehit ja

ovdánahttet gelbbolašvuoda eangalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella, 1. ja 2. ceahkis go sii suokkardit ja

geavahit giela gulahallamis, stoahkamis ja ságastallamiin. Sii čájehit ja ovdánahttet maddái gelbbolašvuoda go

áddejit eangalsgiela ja áddehallet eangalsgillii. Oahpaheaddji galgá geavahit ulbmillaš giellamodalitehta vai

oahppit besset oahppat eangalsgiela.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte geavaha

iešguđetlágan strategijaid ja oahpahanressursaid ovdánahttit ohppiid lohkanálggaid ja njálmmálaš ja čálalaš

gálggaid. Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid leat aktiivvalaččat, stoahkat, suokkardit ja geavahit iežaset áiccuid

go oahpahallet giela mánggabealat vásáhusaid bokte. Oahppit galget beassat vásihit ahte geahččaladdat okto

ja ovttas earáiguin lea oassin giela oahppamis. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami

birra eangalsgielas ja giellamodalitehta válljemis. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul galget oahppit

beassat mitalit maid sii orrot máhttimin ja maid máhttet buorebut go ovdal. Oahpaheaddji galgá oaivadi

viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit iežaset

gelbbolašvuoda áddet eangalsgiela ja áddehallat eangalsgillii, njálmmálaččat ja čálalaččat.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan 4. ceahkki

Gealbomihttomearit 4. ceahki maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- suokkardit iešguđetlágan sátnegirjiid ja mo daid sáhtta geavahit giellaoahpahallamis
- geavahit teknologiiija suokkardit giela ja ovttasdoaimmat earáiguin
- suokkardit eangalsgiel alfabehta ja geavahit njálbmehámiid stoahkamis ja/dahje lávlundoaimmain ja giellaoahpahallandoaimmain
- áddet sániid ja dajahusaid heivehuvvon teavsttain
- geavahit muhtun dábálaš mearkkaid/sánážiid, buorremenolaš dajahusaid ja álkes frásaid ja cealkagiid vai oazžu veahki áddet ja áddehallat
- searvat ságastallamiidda iežas dárbbuid ja earáid dovdduid, árgabeaieallima ja beroštumiid birra ja geavahit ságastallannjuolggadusaid

- fuomášit sániid ja stoahkat daiguin ja dajahusaiguin mat leat oktasaččat eangalsgillii ja eará gielaide maid oahppi dovdá
- ovdanbuktit iežas vássánáiggis, dálááiggis ja boahtteáiggis dábáleamos vearbaiguin ja identifiseret sátneluohtkaid heivehuvvon teavsttain
- čuovvut álkes riektáčállin- ja cealkkastrukturnjuolggadusaid
- lohkat ja áddet teavsttaid main leat sánit mat jietnaduvvojit nu mo čállojuvvojit, ja oahpes ja amas sátnegovat
- lohkat ja áddet oahpes ja amas sániid, frásaid ja cealkagiid mearkkašumi oktavuoda vuodul iešválljen teavsttain
- lohkat iešguđetlágan teavsttaid sisdoalu, maiddái govvagirjiid, ja ságastallat daid birra
- čállit álkes teavsttaid mat ovdanbuktet jurdagiid ja oaiviliid
- ságastallat hállangielagiid ja mearkagielagiid iešguđetlágan eallinvugiid, árbevieruid ja dábiid muhtun beliid birra eangalsgiel máilmmis ja Norggas
- háhkat mearkkaid/sániid, frásaid ja kultuvrralaš máhtu eangalsgiel mánáidgirjjálašvuoda ja mánáidkultuvrra bokte

Dađistaga árvoštallan

Dađistaga árvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoda fágas. Oahppit čájehit ja

ovdánahttet gelbbolašvuoda eangalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella, 3. ja 4. ceahkis go sii stohket,

suokkardit ja servet njuolgo gulahallamii ja čálalaš ovttasdoaimmii. Dasto oahppit čájehit ja ovdánahttet

gelbbolašvuoda go sii viidásit gaskkustit iežaset vásáhusaid eangalsgielain ja eangalsgiel kultuvrrain.

Oahpaheaddji galgá geavahit ulbmillaš giellamodalitehta vai oahppit besset oahppat eangalsgiela.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte geavaha

iešguđetlágan strategijaid ja oahpahanressusaid ovdánahttit ohppiid lohkanálggaid ja njálmmálaš ja čálalaš

gálggaid. Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid leat aktiivvalaččat, stoahkat, suokkardit ja geavahit dan maid leat

oahppan, ođđa dilálašvuodain. Oahppit galget beassat vásihit ahte geahččaladdat okto ja ovttas earáiguin lea

oassin giela oahppamis. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra eangalsgielas ja

giellamodalitehta válljemis. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul galget oahppit beassat mitalit maid sii

orrot máhttimin ja maid máhttet buorebut go ovdal. Oahpaheaddji galgá oaivadiid viidásit oahppama birra ja

heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit lohkanálggaid, čállingálggaid, gálggaid

njuolgggo gulahallamis ja digitála gálggaid fágas.

Gealbomihttomearit ja árvoštallan 7. ceahkki

Gealbomihttomearit 7. ceahki maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- geavahit álkes strategiijaid giellaoahpahallamis, teakstačállimis ja gulahallamis
- geavahit ulbmillaš teknologiiija ja iešguđetlágan girjjiid giellaoahpahallamis, teakstačállimis ja ovttasdoaimmamis
- suokkardit ja geavahit mearkkaid/sániid stoahkamis ja/dahje lávlumis ja rollastoahkamis
- áddet mearkkaid/sániid ja dajahusaid heivehuvvon ja auteanttalaš teavsttain
- ovdanbuktit iežaset áddehahti láchkai girjás mearka-/sátneriggodagain ja buorremenolaš dajahusaiguin mat leat heivehuvvon vuostáiváldái ja dilálašvuhtii
- álggahit, bisuhit ja loahpahit ságastallama iežas beroštumiid ja áigequovdilis fáttáid birra mat leat heivehuvvon iešguđetlágan vuostáiváldiide ja dilálašvuodaide
- suokkardit muhtun gielalaš ovttalárganvuodaid birra eangalsgielas ja eará gielain maid oahppi dovda, ja ságastallat daid birra ja geavahit dán iežas giellaoahpahallamis
- identifiseret cealkkaosiid iešguđetlágan cealkagiin ja geavahit vearba-, substantiiva- ja adjektiivasojaheami máhtu go bargá iežas teavsttaiguin
- čuovvut njuolggadusaid riektáčállimis, sátnesojaheamis ja cealkkastruktuvras
- lohkat ja gaskkustit iešguđetlágan teavsttaid sisdoalu, maddái iešválljen teavsttaid

- lohkat ja áddet eangalsgiel áššeprosateavsttaid ja eangalsgiel mánáid- ja nuoraidgirjjálašvuoda / mearkagiellapoesiija sisdoalu ja čállit ja ságastallat sisdoalu birra
- ságastallat iešguđetlágan gálduid luohtehahttivuoda birra, ja válljet gáldu iežas atnui
- čállit oktilis teavsttaid, maiddáai ovtastuvvon, mat odđasit mitalit, mitalit, jearahit ja ovdanbuktet oaiviliid ja beroštumiid, ja mat leat heivehuvvon vuostáiváldái
- gieđahallat iežas teavsttaid máhcahemiid vuodul
- reflekteret ja ságastallat eangalsgiela rolla birra iežas eallimis
- reflekteret identitehta, kultuvrralaš gullevašvuoda ja bealjihemiid kultuvrra birra go deaivvada eangalsgiel teavsttaiguin

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoda fágas. Oahppit čájehit ja

ovdánahttet gelbbolašvuoda eangalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella, 5., 6. ja 7. ceahkis go sii stohket ja

suokkardit giela, go sii lohket njuovžilvuodain ja áddejumiin ja ovdanbuktet iežaset iešguđetlágan teavsttain

iešguđetlágan servodagaid birra eangalsgiel máilmmis.

Oahpaheaddji galgá geavahit ulbmillaš giellamodalitehta vai oahppit besset oahppat eangalsgiela.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte geavaha

iešguđetlágan strategiijaid ja oahpahanressursaid ovdánahttit ohppiid lohkanálggaid ja njálmmálaš ja čálalaš

gálggaid iešguđetlágan oktavuodain. Oahppit galget beassat vásihit ahte geahččaladdat okto ja ovtas

earáiguin lea oassin giela oahppamis. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra

eangalsgielas ja giellamodalitehta válljemis. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul galget oahppit beassat

mitalit maid sii orrot máhttimin ja maid máhttet buorebut go ovdal. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit

oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit lohkanálggaid,

čállingálggaid, gálggaid njuolgggo gulahallamis ja digitála gálggaid fágas.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan 10. ceahkki

Gealbomihttomearit 10. ceahki maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- geavahit mánggabealat strategiiŋaid giellaoahpahallamis, teakstačállimis ja gulahallamis
- geavahit teknologiiŋa ja eará veahkkeneavvuid giellaoahpahallamis, teakstačállimis ja ovttasdoaimmamis
- ovdanbuktit iežas et njuovžilit ja čielgasit girjás mearka- /sátneriggodagain ja idiomáhtalaš dajahusain mat leat heivehuvvon ulbmili, vuostáiváldái ja oktavuhtii
- jearahit ja čuovvolit árvalusaid ságastallamiin iešguđetlágan fáttáid birra mat leat heivehuvvon iešguđetlágan ulbmiliidda, vuostáiváldiide ja oktavuodaide
- suokkardit ja válddahit muhtun gielalaš ovttaláŋanvuodaide ja erohusaid eangalsgielas ja eará gielain maid oahppi dovda, ja ságastallat daid birra ja geavahit dán iežas giellaoahpahallamis
- geavahit máhtu sátneluohkáid ja cealkkastruktuvrraid birra go bargá iežas teavsttaiguin
- čuovvut njuolggadusaid riektáčállimis, sátnesojaheamis, cealkkastruktuvras ja teakkastruktuvras
- lohkat, digaštallat ja viidasit gaskkustit iešguđetlágan teavsttaid sisdoalu, maiddái iešválljen teavsttaid
- lohkat ja dulkot eangalsgiel čáppagirjálašvuoda, maiddái mearkagiel ja mearkagielagiid teavsttaid, ja reflekeret daid birra
- lohkat áššeprosateavsttaid ja árvvoštallat man luohthahttit gáldut leat
- geavahit gálduid kritihkalaččat ja dárkilasti láhkai
- čállit formálalaš ja eahpeformálalaš teavsttaid, maiddái ovtastuvvon, struktuvrrain ja čielggasvuodaide, ja mat válddahit, muitalit ja reflekeret ja leat heivehuvvon ulbmili, vuostáiváldái ja oktavuhtii
- gieđahallat iežas teavsttaid máhcahemiid ja giellamáhtu vuodul
- válddahit eangalsgiela rolla Norggas ja máilmmis ja reflekeret dan birra
- suokkardit mearkagielagiid dilálašvuoda eangalsgiel máilmmis ja Norggas ja reflekeret dan birra
- suokkardit ja válddahit hállangielagiid ja mearkagielagiid eallinvugiid, jurddašinvugiid, gulahallanmáliid ja girjáivuoda eangalsgiel máilmmis
- suokkardit ja viidasit gaskkustit eangalsgiel kultuvrralaš ovdanbuktinvgugiid sisdoalu iešguđetlágan mediain mat gusket iežas beroštumiide

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuođa fágas. Oahppit čájehit ja

ovdánahttet gelbbolašvuođa eangalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella, 8., 9. ja 10. ceahkis go sii

gulahallet struktuvrrain ja čielggasvuođain mii lea heivehuvvon iešguđetlágan oktavuođaide ja vuostáiváldiide.

Dasto sii čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuođa go čállet iešguđetlágan teavsttaid main dieđut gálduin leat

laktojuvvon dárkilasti láhkai.

Oahpaheaddji galgá geavahit ulbmillaš giellamodalitehta vai oahppit besset oahppat eangalsgiela.

Oahpaheaddji galgá diktít ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte geavaha

iešguđetlágan strategijaid ja oahpahanressaid ovdánahttit ohppiid lohkanálggaid ja njálmmálaš ja čálalaš

gálggaid. Oahppit galget beassat vásihit ahte geahččaladdat okto ja ovtas earáiguin lea oassin giela

oahppamis. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra eangalsgielas ja

giellamodalitehta válljemis. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuođa vuođul galget oahppit beassat mitalit maid sii

orrot máhttimin ja reflekeret iežaset fágalaš ovdáneami birra. Oahpaheaddji galgá oaivadiit viidásit oahppama

birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit lohkanálggaid, čállingálggaid,

gálggaid njuolgggo gulahallamis ja digitála gálggaid fágas.

Oppalaš árvvoštallan

Oppalašárvvosátni galgá čájehit oahppi ollislaš gelbbolašvuođa eangalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella,

go oahpahus loahpahuvo manjá 10. ceahki. Oahpaheaddji galgá geavahit ulbmillaš giellamodalitehta vai

oahppit besset oahppat eangalsgiela. Oahpaheaddji galgá plánet ja láchit dili nu ahte oahppit besset čájehit

iežaset gelbbolašvuoda iešguđet láchkai mat fátmastit áddejumi, reflekšuvnna ja kritihkalaš jurddašeami

iešguđet oktavuodain. Oahpaheaddji galgá bidjat ovtta árvosáni eangalsgielas oahppi oppalaš gelbbolašvuoda

vuodul fágas.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan Jo1 fidnofágalaš oahppoprográmmat

Gealbomihttomearit manjá Jo1 fidnofágalaš oahppoprográmma

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- geavahit heivvolaš strategiijaid giellaoahpahallamis, teakstačállimis ja gulahallamis
- geavahit heivvolaš teknologijja ja eará veahkkeneavvuid giellaoahpahallamis, teakstačállimis ja ovttasdoaimmamis
- áddet ja geavahit fágaterminologijja bargodilálašvuodain
- ovdanbuktit iežas mánggabeallásaččat ja dárkilit njuovžilvuodain ja čielggasvuodain, idiomáhtalaš dajahusaiguin ja mánggabealat cealkkastruktuvrraiguin mat leat heivehuvvon ulbmilii, vuostáiváldái ja oktavuhtii
- čilget earáid ákkastallama ja geavahit ja čuovvolit earáid árvalusaid ságastallamiin ja digaštallamiin fidnuide guoski fáttáid birra
- geavahit máhtu oktavuodaid birra gaskal eangalsgiela ja eará gielaide maid oahppi dovdá iežas giellaoahpahallamis
- geavahit máhtu grammatihka ja teakstastruktuvrraid birra go bargá iežas njálmmálaš ja čálalaš teavsttaiguin
- lohkat ja digaštallat iešguđetlágan teavsttaid sisdoalu ja váikkuhangaskaomiid, maddái iešválljen teavsttaid, ja reflekeret daid birra
- ohkat ja čoahkkáigeassit eangalsgiel duodaštemiid fágalaš sisdoalu
- lohkat ja buohtastahttit iešguđetlágan áššeprosateavsttaid seamma fáttá birra iešguđetlágan gálduin ja kritihkalaččat árvvoštallat man luohthahttit gáldut leat
- geavahit iešguđetlágan gálduid kritihkalaš, ulbmillaš ja dárkilasti láchkai
- čállit fidnorelevánta teavsttaid struktuvrrain ja čielggasvuodain mat válddahit ja duodaštit iežas barggu, ja mat leat heivehuvvon ulbmilii, vuostáiváldái ja oktavuhtii

- árvvoštallat ja giedahallat iežas teavsttaid fágalaš eavttuid ja giellamáhtu vuođul
- válddahit guovddáš osiid eangalsgiela ovdáneamis bargogiellan
- suokkardit hállangielaigiid ja mearkagielaigiid girjáivuođa ja servodatbeliid eangalsgiel máilmmis historjjálaš oktavuodain ja reflekteret daid birra
- digaštallat eangalsgiel kultuvrralaš ovdanbuktinvugiid hámi, sisdoalu ja váikkuhangaskaomiid iešguđetlágan mediain, earret eará musihkas/mearkagiellapoesijas, filmmas ja spealuin, ja reflekteret daid birra

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuođa fágas. Oahppit čájehit ja

ovdánahttet gelbbolašvuođa eangalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella, Jo1 fidnofágalaš

oahppoprográmmain go sii gulahallet ja ovttasdoibmet mánggabeallásaččat ja dárkilit njuovžilvuodain ja

čielggasvuodain njálmmálaččat ja čálalaččat, heivehuvvon ulbmilii, vuostáiváldái ja oktavuhtii. Dasto sii čájehit

ja ovdánahttet gelbbolašvuođa go čállet iešguđetlágan teavsttaid ja go geavahit gálduid kritihkalaš, ulbmillaš ja

dárkilasti láhkai.

Oahpaheaddji galgá geavahit ulbmillaš giellamodalitehta vai oahppit besset oahppat eangalsgiela.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte geavaha

iešguđetlágan strategiijaid ja oahpahanressasaid ovdánahttit ohppiid lohkanálggaid ja njuolgo gulahallama

gálggaid ja čálalaš gálggaid. Oahppit galget beassat vásihit ahte geahččaladdat okto ja ovttas earáiguin lea

oassin giela oahppamis. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra eangalsgielas ja

giellamodalitehta válljemis. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul galget oahppit beassat mitalit maid sii

orrot máhttimin ja reflekeret iežaset fágalaš ovdáneami birra. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit oahppama

birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit lohkašgálggaid, čállingálggaid,

gálggaid njuolgo gulahallamis ja digitála gálggaid fágas.

Oppalaš árvvoštallan

Oppalašárvosátni galgá čájehit oahppi ollislaš gelbbolašvuoda eangalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella,

go oahpahus loahpahuvo maŋŋá Jo1 fidnofágalaš oahppoprográmmain. Oahpaheaddji galgá geavahit

ulbmillaš giellamodalitehta vai oahppit besset oahppat eangalsgiela. Oahpaheaddji galgá plánat ja láchit dili nu

ahte oahppit besset čájehit iežaset gelbbolašvuoda iešguđet láchkai mat fátmastit áddejumi, reflešuvnna ja

kritihkalaš jurddašeami iešguđet oktavuodain. Oahpaheaddji galgá bidjat ovttá árvosáni eangalsgielas oahppi

oppalaš gelbbolašvuoda vuodul fágas.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan Jo1 studerenráhkkanahhti oahppoprográmmat

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan Jo1 studerenráhkkanahhti oahppoprográmmaid maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- geavahit heivvolaš strategijaid giellaoahpahallamis, teakstačállimis ja gulahallamis
- geavahit heivvolaš teknologijja ja eará veahkkeneavvuid giellaoahpahallamis, teakstačállimis ja ovttasdoaimmamis
- áddet ja geavahit akademalaš giela go barget iežas teavsttaiguin
- ovdanbuktit iežas mánggabeallásaččat ja dárkilit njuovžilvuodain ja čielggasvuodain, idiomáhtalaš dajahusaiguin ja mánggabealat cealkkastruktuvrraiguin mat leat heivehuvvon ulbmilii, vuostáiváldái ja oktavuhtii

- čilget earáid ákkastallama ja geavahit ja čuovvolit earáid árvalusaid ságastallamiin ja digaštallamiin iešguđetlágan fáttáid birra
- geavahit máhtu oktavuodáid birra gaskal eanġalsgiela ja eará gielaide maid oahppi dovdá iežas giellaoahpahallamis
- geavahit máhtu grammatihka ja teakstastruktuuraid birra go bargá iežas teavsttaiguin
- lohkat ja digaštallat iešguđetlágan teavsttaid sisdoalu ja váikkuhangaskaomiid, maddái iešválljen teavsttaid, ja reflekteret daid birra
- lohkat, analyseret ja dulkot eanġalsgiel čáppagirjjálašvuoda
- lohkat ja buohtastahttit iešguđetlágan áššeprosateavsttaid seamma fáttá birra iešguđetlágan gálduin ja kritihkalaččat árvoštallat man luohthahttit gáldut leat
- geavahit iešguđetlágan gálduid kritihkalaš, ulbmillaš ja dárkilasti láhkai
- čállit iešguđetlágan formálalaš ja eahpeformálalaš teavsttaid, maddái ovtastuvvon, struktuvrrain ja čielggasvuodain mat válddahit, mitalit ja reflekterejit ja leat heivehuvvon ulbmilii, vuostáiváldái ja oktavuhtii
- árvoštallat ja gieđahallat iežas teavsttaid fágalaš eavttuid ja giellamáhtu vuodul
- válddahit guovddáš osiid eanġalsgiela ovdáneamis máilmmigiellan
- suokkardit hállangielaigiid ja mearkagielaigiid girjáivuoda ja servodatbeliid eanġalsgiel máilmmis historjjálaš oktavuodain ja reflekteret daid birra
- digaštallat eanġalsgiel kultuvrralaš ovdanbuktinvugiid hámi, sisdoalu ja váikkuhangaskaomiid iešguđetlágan mediain, earret eará musihkas/mearkagiellapoesiijas, filmmas ja spealuin, ja reflekteret daid birra

Dađistaga árvoštallan

Dađistaga árvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoda fágas. Oahppit čájehit ja

ovdánahttet gelbbolašvuoda eanġalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella, manġá Jo1 studerenráhkkanahhti

oahppoprográmmaid go sii gulahallet ja ovttasdoibmet mánggabeallásaččat ja dárkilit njuovžilvuodain ja

čielggasvuodain njálmmálaččat ja čálalaččat, heivehuvvon ulbmilii, vuostáiváldái ja oktavuhtii. Dasto sii čájehit

ja ovdánahttet gelbbolašvuoda go čállit iešguđetlágan teavsttaid ja go geavahit gálduid kritihkalaš, ulbmillaš ja

dárkilasti láhkai.

Oahpaheaddji galgá geavahit ulbmillaš giellamodalitehta vai oahppit besset oahppat eangalsgiela.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte geavaha

iešguđetlágan strategiijaid ja oahpahanresssaid ovdánahttit ohppiid lohkanálggaid ja njuolggo gulahallama

gálggaid ja čálalaš gálggaid. Oahppit galget beassat vásihit ahte geahččaladdat okto ja ovttas earáiguin lea

oassin giela oahppamis. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra eangalsgielas ja

giellamodalitehta válljemis. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul galget oahppit beassat mitalit maid sii

orrot máhttimin ja reflekteret iežaset fágalaš ovdáneami birra. Oahpaheaddji galgá oaivadiid viidásit oahppama

birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit lohkanálggaid, čállingálggaid,

gálggaid njuolggo gulahallamis ja digitála gálggaid fágas.

Oppalaš árvvoštallan

Oppalašárvvosátni galgá čájehit oahppi ollislaš gelbbolašvuoda eangalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella,

go oahpahus loahpahuvo manjá Jo1 studerenráhkkanahtti oahppoprográmma. Oahpaheaddji galgá geavahit

ulbmillaš giellamodalitehta vai oahppit besset oahppat eangalsgiela. Oahpaheaddji galgá plánat ja láchit dili nu

ahte oahppit besset čájehit iežaset gelbbolašvuoda iešguđet láchkai mat fátmmastit áddejumi, reflekšuvna ja

kritihkalaš jurddašeami iešguđet oktavuodain. Oahpaheaddji galgá bidjat ovtta árvosáni eangalsgielas oahppi

oppalaš gelbbolašvuoda vuodul fágas.

Árvvoštallanortnet

Oppalaš árvvoštallan

10. ceahkki: Ohppiin galgá leat okta árvosátni.

Jo1 studerenráhkkanahhti oahppoprográmmat / fidnofágalaš oahppoprográmmat: Ohppiin galgá leat okta árvosátni.

Eksámen ohppiide

Etter 10. trinn: Eleven kan trekkes ut til skriftlig eksamen. Eksamen skal ha forberedelsesdel. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt.

Etter Vg1 studieforberedende utdanningsprogram / yrkesfaglige utdanningsprogram: Eleven kan trekkes ut til skriftlig eksamen. Eksamen skal ha forberedelsesdel. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt.

Eksámen privatisttaide

Etter 10. trinn: Se gjeldende ordning for grunnskole-opplæring for voksne.

Etter Vg1 studieforberedende utdanningsprogram / yrkesfaglige utdanningsprogram: Eleven skal opp til skriftlig eksamen. Eksamen skal ha forberedelsesdel. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt.